

Марина Миколаївна Клименко,
здобувач лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійно-технічної освіти НАПН
України
06671990888
kiselmari84@gmail.com

СУЧАСНІ ВИМІРИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА КАР'ЄРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ

У статті висвітлено результати теоретичного аналізу наукових підходів до проблеми становлення професійної і кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків. Обґрунтовано важливе значення процесу формування уявлень про майбутню кар'єру у стимулюванні пізнавальної активності студентів, розвитку їхніх професійно значущих якостей, створення і реалізації педагогічних умов формування кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків. Схарактеризовано етапи, критерії та відповідні показники оцінювання рівнів сформованості кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків у системі професійної підготовки у вищих технічних навчальних закладах.

Ключові слова: інженер-механік, професійна компетентність, кар'єрна компетентність, уявлення про кар'єру, ціннісні орієнтації, професійно значущі якості.

Вступ. Державний поступ України за провідною тенденцією сталого розвитку суспільства, динамізм оновлення технологій, відповідне коригування виробництва та експлуатації механізмів і приладів, постійне зростання обсягів інформації та її оновлення зумовлюють підвищення вимог до якості професійної підготовки фахівців вищих технічних навчальних закладів. Сучасне суспільство потребує конкурентоспроможних фахівців, у яких сформована чітка, активна позиція до участі у виробничому й суспільному житті, розвинені ціннісно-світоглядні орієнтири, здібності до творчої діяльності, прагнення самореалізовуватися на основі задіявання індивідуально-особистісних якостей, що забезпечують індивідуально неповторний стиль професійних дій і неперервне кар'єрне зростання.

Останні дослідження та публікації. У науково-освітньому просторі обґрунтовано наукові підходи, концепції професійного, особистісного становлення майбутніх фахівців і працівників у сфері професійної освіти, що стали теоретичним підґрунтям виконання дослідження з проблеми становлення

кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків. Так, О. Вітківська [3], Д. Закатнов [5], Т. Канівець [9] та ін. успішність професійного навчання у вищому технічному навчальному закладі пов'язують із формуванням інтересів, ціннісних орієнтацій, із успішністю самовизначення у рамках професійного становлення. Е. Климов [10], В. Орлов [14], Б. Федоришин [16] наголошують на необхідності розвитку у студентів уявлень про майбутню професію. Г. Балл [2], М. Бастуй [2], В. Гордієнко [2], О. Коваленко [11] обґрунтовують, що професійне становлення, самореалізація та подальше зростання у фаховій діяльності залежить від сформованості професійної придатності. Актуальними є концептуальні ідеї Е. Зеєра [6], Е. Климова [10], В. Радкевич [15] щодо важливості індивідуально-психологічних особливостей особистості у формуванні в неї комплексу професійно значущих якостей фахівця. Однак у наукових публікаціях цілісно не відображено сучасних вимірів формування та розвитку професійної компетентності інженерів-механіків та майбутніх фахівців, зокрема не розкрито сутності кар'єрної компетентності, не обґрунтовано критеріїв, показників, етапів процесу її формування та розвитку у студентів вищих технічних навчальних закладів.

Формулювання цілей статті. У зв'язку з цим у межах статті здійснимо теоретичний аналіз напрацювань у питанні формування й розвитку професійної і кар'єрної компетентності майбутніх фахівців, висвітлимо наукові підходи до розв'язання означеної проблеми, схарактеризуємо етапи, критерії та відповідні показники оцінювання рівнів сформованості кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків у системі професійної підготовки у вищих технічних навчальних закладах.

Виклад власне матеріалу дослідження. Студіювання наукових праць засвідчує, що професійне становлення та розвиток – це динамічні процеси, котрі охоплюють стадію підготовки до вибору професії, стадію професійної підготовки, стадію професійної діяльності. Ми поділяємо думку більшості авторів, що у процесі професійного розвитку найбільш значущим є період здобуття фахової освіти. Саме в системі професійної підготовки формується образ майбутньої

фахової діяльності, закладаються професійно важливі якості, відбувається становлення особистості засобами професійного навчання, а також поступове усвідомлення себе як представника певної професійної спільноти, у нашому випадку – це представники вітчизняної інженерії з технічним складом розуму, інтересом до техніки, технічною кмітливістю, для яких якісна професійна підготовка стає основою кар'єрного зростання.

Так, В. Радкевич обґрунтовує, що здобуття професійної освіти – це базовий етап кар'єри, оскільки забезпечує входження особистості у світ професій, адаптацію до професійного середовища, професійне навчання й оволодіння спеціалізацією [15]. Важливими є міркування Н. Ничкало, О. Щербак, які стверджують, що у процесі професійної підготовки відбувається освоєння обраної професії, необхідних навичок, формування компетентності [13; 17]. Д. Закатнов переконливо доводить, що здобуття професійної освіти – це найбільш результативна фаза, пов'язана з розвитком професійних умінь, а також почуттям підтримки і автономності. Успішному перебігу цієї фази сприяють консультування з питань кар'єри, виробнича практика, планування кар'єри, спеціальні тренінги [5].

У визначенні сучасних вимірів становлення кар'єрної компетентності керувалися позицією Д. Сьюпера щодо стадій цього процесу. Дослідник чітко розмежовує у процесі розвитку п'ять стадій, а саме: пробудження (дитинство і рання юність), дослідження (юнацтво, рання дорослість), встановлення та консолідації, збереження, пенсіонерства.

З огляду на мету статті зупинимося на змісті стадії дослідження, що характерна для осіб 15 – 24 років. У майбутніх фахівців цього віку відбувається самооцінка цінностей, інтересів, потреб, здібностей, можливостей, реалізується перший професійний вибір в освіті, розпочинається професійне навчання, перші спроби оволодіння професією. Саме в означений віковий період проявляється їхня суб'єктна позиція та індивідуальні відмінності в окремих діях і поведінці загалом, в установках на професійний вибір. Відтак відбувається розвиток і диференціація Я-концепції, виникає необхідність планування подальшого професійного

розвитку відповідно до суб'єктних уявлень про кар'єрний ріст і життям в цілому [1].

У виконанні дослідження усвідомлюємо, що процес професійної підготовки майбутніх інженерів-механіків реалізується переважно під впливом освітнього середовища, а кар'єра – під впливом професійного. Подібні ситуації виникають внаслідок постійно зростаючих вимог суспільства до професійних компетенцій майбутніх інженерів-механіків, що також формуються у професійному середовищі. Такі проблемні питання в умовах сучасного гуманістично спрямованого освітнього простору можливо вирішити шляхом включення в освітній процес педагогічних технологій, що уможливають успішне становлення особистості, формування її суб'єктної позиції, позитивної Я-концепції і позитивної професійної Я-концепції. Означену думку обстоюють Д. Закатнов [5], Д. Сьюпер [1], О. Щербак [17] та інші дослідники, наголошуючи, що період отримання вищої освіти – це базовий етап кар'єри.

На основі результатів теоретичного аналізу узагальнюємо, що становлення професійної і кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків – це процес інтеграції їхніх особистісного і професійного складників, що відбувається в рамках професійного розвитку в освітньому просторі вищого технічного навчального закладу від формування готовності до майбутньої професійної діяльності – до акмерівня реалізації набутих знань, вмінь і досвіду щодо фахової діяльності та проектування траєкторії кар'єрного розвитку. Розгляд процесів формування та розвитку кар'єрної компетентності як невід'ємного компонента професійної підготовки інженерів-механіків, дозволяє стверджувати, що кар'єрна компетентність майбутніх інженерів – це особистісне новоутворення, що відображає зміни не тільки у свідомості людини в найбільш повному виявленні вищої потреби особистісно-професійного становлення й розвитку, але й набуття відповідних знань (науково-теоретичних; практично-процесуальних; знань щодо здійснення інженерної діяльності), оволодіння й використання сукупності вмінь (базових, які відбивають особливості самості особистості; професійних, які відбивають специфіку інженерної діяльності; акмеологічних, спрямованих на

досягнення акме-вершин), а також застосування здібностей і потенційних можливостей у діяльності зі створення нового, суспільно значущого продукту; реалізацію кар'єрного потенціалу, з метою самоствердження і внесення власного здобутку у розвиток суспільства.

Теоретичний аналіз навчальних планів професійної підготовки майбутніх інженерів-механіків, функціональних обов'язків таких працівників, свідчить, що у традиційно в змісті фахової освіти не передбачалося формування уявлень про кар'єрний успіх інженера, розвиток його кар'єрної компетентності. Тому майбутні інженери можливості свого кар'єрного зростання оцінюють як мінімальні – 34 % респондентів, достатні – 33 %, і позитивні – 33 %. Ми усвідомлюємо, що механіки з ремонту й обслуговування автомобілів і двигунів мають мінімальні кар'єрні можливості, але «це зовсім не залежить від самої людини, а професія Механіка з ремонту та обслуговування автомобілів і двигунів не має схеми кар'єрного росту» [12].

Проведені нами спостереження у виконанні дослідницького пошуку засвідчують, що на першому етапі становлення професійної компетентності доцільно формувати уявлення про професійний успіх і можливість «зробити кар'єру» в окремій галузі фахової діяльності. Формування такого уявлення слугує мотивуючим фактором у розвитку потреби щодо професійного самовдосконалення у процесі профорієнтації, консультування з питань кар'єри. На наступному етапі передбачаємо ознайомлення з курсом «Вступ до професії» у процесі професійної підготовки, оволодіння базовими знаннями, уміннями, навичками, а також розвиток особистісно важливих професійних якостей, що зумовлює перехід від уявлень про кар'єру до поетапного формування і багаторівневого розвитку кар'єрної компетентності, які інтегруються із адаптацією до професії, перепрофілюванням тощо. Особливо важливим є етап професіоналізації, у перебігу якого відбувається оволодіння змістом майбутньої професійної діяльності. На заключному етапі професійної підготовки у студентів утверджуються певні кар'єрні орієнтації, пов'язані як особливостями розвитку

особистісних якостей, так і з соціальними впливами, що визначають становлення кар'єрних цілей і кар'єрних планів [9].

Уявлення про професійну кар'єру відбивають когнітивний аспект кар'єрної компетентності та містять наявні знання фахівця про особистісні якості, професійний досвід, що склався на даний момент, знання особливостей соціально-економічної ситуації, умов праці за професією, прогноз успішності взаємовідносин у системі професійної праці. Такі уявлення розкривають особливості відображення суб'єктом об'єктивної реальності та ступінь адекватності цього відображення. У змісті уявлень відбивається рівень сформованості взаємозв'язку суб'єкта професійної праці з об'єктом праці.

Кар'єрна компетентність майбутніх інженерів-механіків на момент вибору прогнозованого місця працевлаштування визначається деяким специфічним змістом, пов'язаним зі специфікою їхньої професійної діяльності та професійної підготовки, ускладненістю сучасних соціально-економічних умов, особливостями виробничо-технологічного процесу [7; 12]. Відтак уявлення майбутніх інженерів-механіків про професійну кар'єру важливо своєчасно формувати в таких аспектах: індивідуально-особистісна зорієнтованість на самореалізацію професійної кар'єри; усвідомлення професійної кар'єри як можливості свого розвитку; адекватне формулювання й усвідомлення мети професійної кар'єри; наявність намірів планувати її етапи; вираження суб'єктивного сенсу й успіху кар'єри; рівень усвідомлення індивідуально-особистісних якостей, що мають допомогти в досягненні кар'єрних цілей тощо.

Вивчення актуальних уявлень майбутніх інженерів-механіків, що розглядаємо як підґрунтя формування ставлення до професійної кар'єри, дозволило виділити наступні головні особливості: в уявленнях переважної більшості досліджуваних поняття «кар'єра» є цінністю, що займає важливе місце в житті людини; поняття «професія» визначається як можливість самореалізації і самоствердження людини; поняття «робота» розуміється як можливість реалізувати професійну кар'єру. У цілому майбутні працівники розглядають кар'єру, передовсім, як засіб поліпшення матеріального становища та можливість

для самореалізації і розвитку професіонала. Усвідомлення цінності та значущості кар'єри особисто для себе – нечітке, в їхніх судженнях виявляється проблемність щодо будівництва кар'єри за обраним фахом.

Уявлення майбутніх інженерів-механіків вирізняє високий рівень розуміння засобів реалізації професійної кар'єри, умов, за якими можливе її будівництво; визнання головними, визначальними чинниками в реалізації кар'єри особистісних якостей фахівця, власної активності та відповідальності за свої дії. Стосовно очікуваних труднощів у реалізації кар'єрних планів спостерігається дуже узагальнене уявлення досліджуваних, відсутність реалістичності щодо суміщення кар'єри з іншими сторонами життя людини, конкретності в уявленнях щодо зусиль, які можуть знадобитися у реалізації професійної кар'єри, невпевненість в своїх можливостях контролювати та управляти реалізацією професійною кар'єри. Переважним типом ставлення до професійної кар'єри майбутніх інженерів-механіків є позитивно-активний.

Актуальні уявлення майбутніх інженерів-механіків про професійний і кар'єрний успіх є основою їхнього ставлення до професійної кар'єри, яке склалося ще на етапі навчання в результаті накопичення професійного та життєвого досвіду. Разом із тим, у розробленні і впровадженні педагогічних умов, що сприяють формуванню та розвитку кар'єрної компетентності важливо враховувати особливості професії. Інженер-механік (mechanical engineer) – це фахівець, який займається проектуванням, конструюванням та експлуатацією механічного обладнання, машин, апаратів у різних сферах виробництва і господарської діяльності [7]. Сфера його професійної діяльності – механічне обладнання, тобто продукти технічного прогресу людства як постійні супутники людини. Інтенсивний розвиток науки і техніки зумовлює розширення сфер діяльності працівників із експлуатації машин і механізмів. Тому діяльність механіка в наш час має низку таких спеціалізацій як механіка, технічне обслуговування та ремонт автомобільного транспорту, теплова техніка, виробнича техніка, мехатроніка, розвиток виробів тощо. Серед професійно значущих якостей інженера-механіка вирізняють такі: технічний склад мислення і

розвинена довготермінова пам'ять, увага й зосередженість, фізична сила і витривалість та ретельність. Функціональні обов'язки інженера-механіка залежать від напрямку та сфери діяльності. Інженер-механік може вибирати спеціалізацію в різних напрямках – конструктор, технолог або випробувач. Конструктор займається проектуванням і конструюванням машин та механізмів, а також систем комплексної механізації виробництва. Технолог організовує процеси монтажу та наладки механізмів і активно бере участь в цьому. Також у його обов'язки входить розробка та організація оптимальних технологічних процесів із застосуванням засобів автоматизації. Випробувач виконує безпосереднє випробування та обслуговування механізмів, аналізуючи умови і оптимальний режим їх роботи.

Щоденна діяльність інженера-механіка залежить від місця його роботи. Наприклад, інженер-механік машинобудівного заводу, працюючи в цеху, згідно з посадовою інструкцією, перевіряє технічну документацію, планує розміщення устаткування та організацію робочих місць, проводить розрахунок виробничих потужностей і завантаження устаткування, контролює процес технології зварювання, керуючи роботою зварників, перевіряє правильність процесів зварювання та складання виробів, здійснює щоденний контроль якості робіт, виявляючи брак, організовує проведення діагностики, техогляду та ремонту механізмів і обладнання, встановлює технічні завдання на реконструкцію діючого і створення нового обладнання, бере участь у розробці комплексних проектів підприємств галузевого машинобудування та в розрахунках економічної ефективності впроваджуваних проектів.

Посадові інструкції не передбачають розвитку професійної і кар'єрної компетентності. Водночас зауважимо, що в сучасних соціально-економічних умовах інженер повинен сам дбати про своє професійне самовдосконалення і відповідний розвиток професійної кар'єри. Основи професійної і кар'єрної компетентності закладаються у процесі професійної підготовки інженера. З цією метою визначаються структурні компоненти, критерії і показники рівнів сформованості кар'єрної компетентності. Для досліджень у сфері професійної

педагогіки визначення таких рівнів уможлиблює констатування ступеня ефективності виявлених, обґрунтованих і розроблюваних педагогічних умов і технологій. У межах нашого дослідження ми визначили їх таким чином:

- *активно-творчий* – це високий рівень сформованості кар'єрної компетентності, який за сприятливих обставин гарантує майбутньому інженеру досягнення вершин кар'єрного розвитку. Його показниками є сформованість і активне функціонування всіх компонентів кар'єрної компетентності; ґрунтовні фахові знання, вміння і навички поєднанні із здатністю майбутнього інженера реалізовувати їх у професійній діяльності та кар'єрному проектуванні; відповідність кар'єрних орієнтацій обраній професії; високий рівень сформованості внутрішньої мотивації на досягнення значимих результатів у професійному і кар'єрному зростанні, прагнення до самореалізації; високий рівень пізнавальної і володіння прийомами організації творчої діяльності; наявність чітких уявлень про професійний і кар'єрний розвиток з відповідним вмінням визначати цілі і планувати етапи власного кар'єрного розвитку; високий рівень креативності як особистісної якості; розвинена комунікативність, активна особистісна та громадянська позиція в навчанні й суспільній діяльності;

- *адаптивний* – це середній рівень сформованості кар'єрної компетентності, який дає майбутньому інженеру шанс досягти певних успіхів у кар'єрі характеризується відповідним рівнем навчальних, суспільних та особистісних досягнень; дещо пасивним ставленням до розвитку свого творчого потенціалу; фрагментарним засвоєнням методологічної бази інженерної праці; можливістю інтуїтивно знаходити рішення у кар'єрному розвитку, але не завжди послідовним і наполегливим рухом до мети; середнім рівнем розвиненості креативності, що призводить лише до епізодичних творчих надбань; нестабільністю спрямованості на самопізнання, самооцінку, особистісний саморозвиток і самореалізацію у професійній діяльності; значною розгалуженістю (нестабільністю) ціннісних орієнтацій; рефлексивною оцінкою своїх дій, яка не завжди є об'єктивною і адекватною;

- для майбутніх інженерів із *достатнім* рівнем характерне позитивне ставлення до майбутньої інженерної діяльності та фахової підготовки в університеті. Їм притаманна самоідентифікація з фахівцем майбутньої професії, усталена професійна рефлексивна позиція, прагнення досягнення успіху, натомість вони не завжди виявляють адекватну самооцінку. Майбутні інженери володіють достатнім рівнем професійних знань, уміють розв'язувати не тільки загально-виробничі, але й експериментально-практичні завдання. Такі студенти мають досить стійкі уявлення про успішну кар'єру, вони мобільні, комунікабельні, виявляють інтерес до традицій, цінностей, норм і правил поведінки вищого технічного навчального закладу та беруть участь в університетських заходах;

- *пасивний* – це рівень розвитку кар'єрної компетентності майбутнього інженера-механіка, який не дає гарантій кар'єрного зростання. Характеризується низькими показниками навчальних досягнень; байдужістю до розвитку своїх професійних якостей; невизначеністю у ціннісних орієнтаціях; відсутністю мотивації до одержання вагомих результатів у професійній діяльності і кар'єрі, до самопізнання і професійного самовдосконалення. У студентів цього рівня не проявляється потреба у будь-яких досягненнях щодо науково-дослідної діяльності. Пізнавальна активність таких студентів характеризується пасивним ставленням до формування уявлень про кар'єру, і розвитку кар'єрної компетентності. Практичній діяльності притаманні формальне ставлення до виконання проблемних завдань, що здійснюється в основному на репродуктивному рівні. У майбутніх фахівців вищих технічних навчальних закладів із пасивним рівнем кар'єрної компетентності спостерігається байдужість щодо майбутньої інженерної діяльності та фахової підготовки в університеті. Прагнення досягти успіху має нестійкий характер, бажання до оволодіння обраною професією в них не підкріплене активною позицією. У цих студентів відсутня наявність самоідентифікації з фахівцем майбутньої діяльності, не спостерігається усталена професійна рефлексивна позиція, їм притаманна неадекватна самооцінка. Вони мають слабкі професійні знання, вміння, навички, низьку мобільність, не проявляють інтерес до традицій,

цінностей, норм і правил поведінки вищого технічного навчального закладу, є пасивними щодо участі в університетських заходах.

Встановлені нами рівні розвитку кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків відбивають ступінь їхньої готовності приймати адекватні рішення, пов'язані із працевлаштуванням, плануванням і реалізацією професійної кар'єри, а також міру реалістичності розуміння мети професійної кар'єри, засобів її досягнення. Оцінка рівня сформованості кар'єрної компетентності фіксувалася згідно із мотиваційно-ціннісним, когнітивно-процесуальним, суб'єктно-діяльнісним, рефлексивно-оцінним критеріями з використанням оцінно-діагностичної карти і відповідними методиками.

Висновки з даного дослідження. На основі теоретичного аналізу напрацювань у питанні формування й розвитку професійної і кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків визначено наукові підходи до розв'язання означеної проблеми, схарактеризовано етапи, критерії та відповідні показники оцінювання рівнів сформованості кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків у системі професійної підготовки у вищих технічних навчальних закладах. Кар'єрну компетентність майбутніх інженерів-механіків на момент вибору конкретного місця працевлаштування визначають специфічним змістом, пов'язаним із особливостями їхньої професійної діяльності та професійної підготовки. Особливості праці інженерів-механіків із експлуатації машин і механізмів проявляються у складній аналітичній, конструкторській, організаційній, розрахунковій діяльності спеціаліста, до якої його готують під час навчання. Однак в теперішній час склалася проблемна ситуація щодо проведення навчально-виробничої практики інженерів-механіків на підприємствах машинобудівної промисловості, більшість з яких виведені з державної власності. Підприємства не виявляють зацікавленості в наданні «майданчика» для проведення практики, тому практика має фрагментарний, редукований характер, що мало сприяє реалістичності уявлень про конкретну професійну діяльність інженера-механіка і можливості його кар'єрного розвитку. З іншого боку, підприємства виявляють низьку активність щодо працевлаштування випускників

через недостатній рівень якості професійної підготовки. Якщо при виконанні вказаних функцій інженер-механік керується не лише положеннями посадової інструкції, але на високому рівні володіє професійними знаннями та ерудицією, що дозволяють йому кваліфіковано судити про питання сфери професійної діяльності, бути обізнаним у певній галузі, а також якості особистості, що дають можливість діяти відповідально і самостійно, здатний до їх реалізації у професійній діяльності, у його свідомості на достатньо високому рівні сформовані уявлення про професійну кар'єру, розвинуті комунікативні вміння і навички, організувати і виконувати дії, необхідні для реалізації кар'єри, вміє віртуозно оперувати знаннями та інструментами, що дають можливість вирішувати, крім професійних технічних, нетипові й нестандартні кар'єрні завдання, а також ефективно вибудовувати кар'єрний шлях, то такого інженера-механіка чекає безумовний кар'єрний, професійний і життєвий успіх. Завдання вищих навчальних закладів створити відповідні умови для успішної кар'єри своїх випускників.

Список використаних джерел

1. Super, D.E. The psychology of career / D.E. Super – New Delhi : Sarup Book Publishers, 2011. – 480 p.
2. Балл Г. О. Психологія праці та професійної підготовки особистості: навч. посіб. / Г. О. Балл, М. В. Бастуй, В. І. Гордієнко, Г. В. Красильникова, С. Р. Красильников. – Хмельницький: ТУП, 2001. – 330 с.
3. Вітковська О. І. Професійне самовизначення особистості і практичні аспекти професійної консультації: монограф. / О. І. Вітковська. – Київ : Наук. світ, 2001. – 491 с.
4. Войтович Н. Відмінності шкільного та студентського колективів як аспект проблеми адаптації першокурсників до умов ВЗО / Н. Войтович // Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у ВЗО: зб. наук. ст. – Луцьк: Луцьк. держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999. – С. 57–65.
5. Закатнов Д. О. Технології підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення: монограф. / Д. О. Закатнов. – Київ: Пед. думка, 2012. – 160 с.
6. Зеер Е. Ф. Психология профессий / Е. Ф. Зеер – Москва: Академический проект, 2003.
7. Инженер-механик ПрофГид Центр профориентации – Электронный ресурс /Режим доступа: http://www.profguide.ru/professions/injener_mehanik.html
8. Ігнатюк О. А. Теоретичні та методичні основи підготовки майбутнього інженера до професійного самовдосконалення в умовах технічного університету: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. – Харків, 2010. – 40 с.
9. Канівець Т. М. Оцінка студентами доцільних форм роботи вищих навчальних закладів для формування психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри / Т. М.

Канівець // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць. – Вип. 574. Педагогіка і психологія. – Чернівці, Чернівецький нац. ун-т, 2011. – С. 79-85.

10. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения / Е. А. Климов. – Москва : Академия, 2004. – 304 с.

11. Коваленко О. Е. Методика професійного навчання: підруч. / О. Е. Коваленко. – Харків : Вид-во НУА, 2005. – 360 с.

12. Механик по ремонту и обслуживанию автомобилей и двигателей http://www.moeobrazovanie.ru/professions_mehani_k_po_remontu_i_obs_luzhiv_statistika.html

13. Ничкало Н. Г. Развитие людського капіталу – стратегічне завдання професійної освіти / Н. Г. Ничкало // Педагогічні і психологічні науки України : зб. наук. праць: в 5 т. – Т.4: Професійна освіта і освіта дорослих. – Київ: Пед. думка, 2012. – С. 27–43.

14. Підготовка учнів ПТНЗ до планування й реалізації професійної кар'єри: теорія і практика : моногр. / [Алексєєва С. В., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф. та ін.]; за наук. ред. Д.О. Закатнова. – Київ : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. – 196 с.

15. Радкевич В. О. Концептуальні підходи до розвитку професійної освіти в Україні / В. О. Радкевич // Управління якістю професійної освіти: зб. наук. пр. – Київ, 2007. – С. 129–133.

16. Федоришин Б. О. Основи професіографії: навч. посіб. / Б. О. Федоришин, О. О. Ящишин. – Київ: МАУП, 1997. – 148 с.

17. Щербак О. І. Проблеми професійно-педагогічної освіти в сучасних умовах / О. І. Щербак // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2007. – № 18–9. – С. 50–56.

В статтю зображені результати теоретичного аналізу робіт, в яких розкриваються наукові підходи к проблемі формування професійної, кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків, охарактеризовані етапи, показателі і критерії оцінки рівня сформованості кар'єрної компетентності. Відзначається важливість і особливе значення формування представлень о майбутній кар'єрі для стимулювання пізнавальної активності студентів, розвитку у них професійно значимих якостей, створення і реалізації педагогічних умов для формування кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків.

Ключевые слова: инженер-механик, профессиональная компетентность, карьерная компетентность, представление о карьере, ценностные ориентации, профессионально значимые качества.

Abstract. The article analyzes the scientific approaches to the problem of development of professional competence of the future and the career of Mechanical Engineers, described the steps of indicators and criteria for assessing the levels of development of the career competence. The importance and special significance of formation of ideas about the future career to stimulate cognitive activity of students, development of professionally significant qualities, creation and implementation of pedagogical conditions for the development of the career competence of the future mechanical engineers.

Tags: mechanical engineer, professional competence, career competence, the idea of a career, values, professionally significant qualities.